

Jacek Baluch

KTERAK JSEM SE NAUČIL PÍT PIVO V ČECHÁCH

Není to zřejmě náhoda, že jako první na této konferenci promluví oficiální zástupce země, ve které se snad poprvé v dějinách dostala do parlamentu Strana přátel piva – Polska Partia Przyjaciół Piwa. Roku 1991 získala ve volbách 13 křesel v dolní komoře, v Sejmu. Protože to bylo v Polsku, tak se záhy rozdělila do dvou frakcí, kterým se říkalo velké pivo (9 poslanců) a malé pivo (4 poslanci).

Když se na jaře 1994 v Litomyšli sešli prezidenti sedmi států, měl jsem nesnadný úkol, jak vysvětlit mým polským přátelům, proč si Václav Havel zvolil pro toto setkání východočeské maloměsto. Možná víte, že německý tisk dokonce zaměnil Litomyšl za Litoměřice, z pražského pohledu za město ležící zcela opačným směrem.

To ovšem nevysvětluje, proč ausgerechnet Litomyšl...

Mým kamarádům jsem to zdůvodňoval přibližně takhle:

Představte si místo narození největšího polského skladatele, tedy F. Chopina, tj. Żelazowa Wola, takovou vesnici u Varšavy, přidejte k tomu dvě východní města, ve kterých Eliza Orzeszkowa psala své povídky ze života městského lidu (Grodno) a Józef Ignacy Krasiński své historické romány (Żytomierz). Chopin, Orzeszkowa a Krasiński, to jsou pojmy, jejichž českými ekvivalenty jsou Bedřich Smetana, Božena Němcová a Alois Jirásek. Tím ovšem celá záležitost ještě není u konce.

Představte si, vysvětloval jsem Polákům, že město, o kterém hovoříme, bylo sídlem starého biskupství, jež časem zaniklo (to je případ

polského biskupství v Kolobrzegu u moře), stalo se ale posléze centrem reformačního hnutí (tj. Raków).

Můžeme říci, že v tomto maloměstě (smíme-li ovšem považovat po tom, co jsem vyjmenoval, Litomyšl za maloměsto), v tomto městě byla napsána polská kuchařka *Ćwierciakiewiczowé*. Tato Polka je naší Magdalenou Dobromilou Rettigovou. Bohužel nevím, kde se *Ćwierciakiewiczowa* (krásné jméno pro cizince, kteří se učí správné polské výslovnosti!) narodila, dokonce ani nevím, jaké bylo její křestní jméno: pro nás slovo „*Ćwierciakiewiczowa*“ je jméno autorky stejně jako titul či název kuchařky, kterou sepsala.

Něco v tom výčtu chybí – a už to konečně máme: pivovar! Prezidentu Lechu Wałęsovi a jeho doprovodu jsem na litomyšlském zámku vykládal, že se Bedřich Smetana vlastně narodil v pivovaru a že dějiny české hudby (alespoň v podání Zdeňka Nejedlého) jsou de facto dějinami českého pivovarnictví. Abych neurazil mé české kamarády, přidám ještě k výčtu polských měst *Żywiec*, kde je solidní habsburský pivovar.

Pokud jsem chtěl přiblížit kulturní význam jediného českého maloměsta Litomyšle, musel jsem jmenovat celou řadu polských měst: *Żelazowa Wola*, *Grodno*, *Żytomierz*, *Kolobrzeg*, *Raków*, *Żywiec*... plus neznámé rodiště *Ćwierciakiewiczové*. Sedm polských měst oproti jednomu českému maloměstu! Nemyslíte si, že je to další důkaz, že již v době národního obrození byla Česká republika nejvyspělejší postkomunistickou zemí? Dokonce bych se vsadil, že v té době dopis z Litomyšle do Bruselu putoval rychleji než dnes; škoda, že Litomyšl tenkrát nebyla sídlem Evropské unie a metropolí NATO.

Určitě tu zazní jméno Jaroslava Haška – a ten říkával: „Nestydme se přiznat své přednosti.“ Proto mi dovolu, abych také já zdůraznil svou erudovanost. Zvlášť skromně bych ale rád dodal: Přátelé, to není moje zásluha. Své znalosti v oblasti češtiny, české literatury a kultury jsem nezískal tím, že jsem pilně navštěvoval přednášky a vyseďoval v knihovně: Kdepak! Tomu všemu jsem se naučil u piva. Hospoda U dvou srdcí byla mou *Almae matris*. V době mých pražských studií nebyl Mánesův most uzavřen, a tak jsme z filozofické fakulty chodívali na Malou Stranu do hostince U dvou srdcí, a tam se nám dostalo vzdělání, které bychom marně hledali v posluchárně

č. 108 na tehdejší Náměstí krasnoarmejců. U piva to bylo jiné kafe: tam nám i naši kantoři tvrdili, že socialistický realismus je blbost. Bylo to v roce 1961, v době, kdy Milan Kundera vydal své „revizionistické“ Umění románu.

A tak jsem se, přátelé, naučil pít pivo v Čechách, abych se po letech vrátil do Prahy jako velvyslanec a mohl si vychutnat svého kozla. Jsem si jist, že vaše jednání obohatí literární vědu a že se stane významným příspěvkem ke stanovení izopeinu (pein znamená řecky pít!) mezi kulturou vinné révy, chmele a – s prominutím – žita a brambor.

Mé rodné Polsko nemá tak velkou pivní tradici jako české země. Nicméně již v době křižáckých výprav byl polský kníže Leszek Biały zproštěn papežem povinnosti zúčastnit se tohoto válečného podniku, když vysvětlil, že jeho vojáci nejsou bojeschopní v zemích, kde není pivo. Mnohem později si jeden papež, který předtím, než se stal hlavou církve, byl nunciem v Polsku, natolik oblíbil polský truňk z pivovaru Warka u Varšavy, že když umíral, zašeptal žízni na smrtelném loži: piwa od Warka... – chci pivo z Varky. A po něm to opakovali modlíci se kardinálové: „Sancta Piva di Varca ora pro nobis!“ Dovolte mi, abych zasvětil této vzácné světici naši konferenci: Sancta Piva di Varca ora pro nobis!

Jacek Baluch
Velvyslanec Polské republiky v ČR
Praha